

Vit hava brúk fyri:

Lívsgleði og álit til lívið og medmenniskju

-Megna vit ikki at slíka okkum leys úr teimum køvandi, kálkaðu hondum hjá teimum 8-10 monnunum, sum seinastu 10-15 árini hava "vitað best" - ið hava drigið línuna og áframt "draga" og stýra vinnulívið og tí eisini fýrða politikkin í hesum landi - og eggja fram fólksins sjálvsálit, hugflog, handaligu og andaligu skapandi evni og ikki minst: lívsgleði og álit til lívið og medmenniskju - ja so megna vit heldur ikki at forða fyri at ríka náttúru tilfeingi okkara verður handað Bruxelles skrivar Tór-móður Dahl, verkfrøðingur í greinini.

Tvær sosialar »grundlógir«

Socialisman og planbúskapurin er fallin í Eystur-Europa og viðhaldsfólk liberalistanna freast, tí fyri sanna europearar er nú tíðin komin at busta dustið av gamla Adam Smith, hvørs sosiala grundlóg ljóðar: «Tá hvør sær arbeiðir fyri at fáa sum mest burtur úr til sín sjálvs, og letur marknaðarkreftirnar og friu kappingina ráða, so laga viðurskiptini seg av sær sjálvum soleiðis, at úrslitið verður sum frægast fyri samfelagið í síni heild!»

Í teimum elstu mentun-

arsamfögunum søgdu teir gomlu visu (umsett til nútíðarmál): «Eitt samfelag er sunnari, jú minni hin einstaki krevur til sín sjálvs av vinninginum av tí hann sjálvur hevur avrikað, og jú meira hansara egni tørvur verður nøktaður av tí, ið onnur veita honum». — Ella sagt eitt sindur øðrvísi: «Neyð og vesaldómur uppstendur, tá hvør einstakur krevur at verða lóntur sum mest, av tí hann sjálvur fremur».

Frí kapping og marknaðar-einkarrættur

Henda seinasta »grund-

lógin« ljóðar sum volapykk í okkara oyrum, í hvussu so er í fyrsta umfari, men líta vit eitt sindur nærri at tí marknaðarbúskaparligu hugsanini, ið nú skal bjarga gomlu kommunistunum frá teirra neyð og vesaldómi, so siggja vit — so lógið tað enn ljóðar — at fyrmynd marknaðarbúskap-sins í veruleikanum er marknaðar-einkarrætturin! — Hann er gularótin, ið allar fyrirkur stremba fram ímóti at vinna. Allar snildir (og aloftast á markinum til tað ólógliga — samanber við »TV-3« reklamurnar) verða í dag nýttar til at tryggja egnu fyrirkur og útspilla og

køva allar tær fyrirkur, ið kappast verður við, tí jú meira tú nærkast einkarrættinum til »tin« serstaka marknað, jú størri verður vinningurin og jú nærri kemur tú aðalmálinum: Størst møguliga vinning til sín sjálvs.

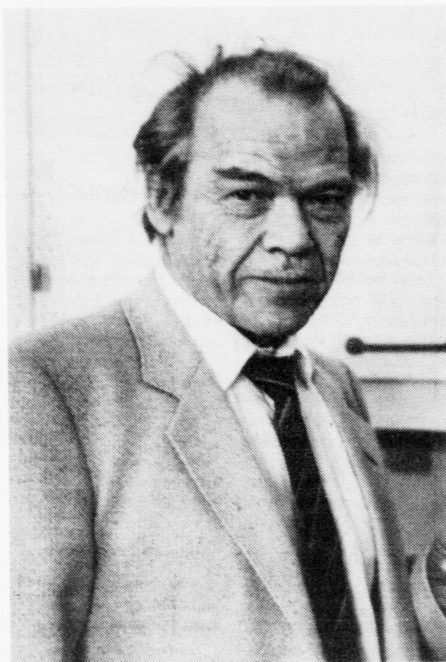
Øll kriggjast móti øllum

Í orrustuni at vinna størst møguligan marknaðarlut verða nýttir ymskir so-nevndir »strategiir« (strategi merkir beinleiðis: »krigslist«), men felags fyrir hesar er, at fyrirkur (ella ein bólkur av samstarvandi fyrirkurum) »mobiliserar« alt tað hon megnar av snildum fyrir at styrkja sína figgjarmergi í mun til kappingarneytini (konkurrentarnar).

Tað snýr seg við øðrum orðum um ein búskaparligan krigsleik — ikki um at arbeiða fram móti tí sum er best fyrir allar partar, ið eru við í leikinu, men um eitt kriggj, øll ímóti øllum! — Tað sum ein sjálvur ikki vinnur, vinna aðrir. Var haraftur ímóti endamálið at fáa sum mest og best burtur úr fyrir øll, t.v.s. eisini fyrir flutningslíðini, heilsulur, handlarnar, brúkarar o.s.fr., ja, so varð myndin ein heilt onnur, og so nærkaðust vit kanska tí samfelag, ið teir gomlu visu sögdu við áttu at stremba fram ímóti.

Skipanin av kartellum

Í dag er ein stórur partur av øllum risafyrirkurum undir stóðugum illgruna fyrir ikki at reka sanna og reiduliga kapping — fyrir at krogva seg aftan fyrir meira og minni loynilgum

Tórmodur Dahl, verkfrøðingur: -Hví skulu vit partu grava upp gomul lík og halda fast við tað, sum var - tað vanabundna. Tað er í dag vit liva, og tí mugu vit royna at gera okkum eina heildarmynd av tí, sum fyrirferst kring okkum í dag

skipanum (kartellum). Ein hin mest kenda ikki-loyniliga skipan av hesum slagi er kartellið OPEC (Organization of Petroleum Exporting Countries). Grundhugsjónin hjá hesum kartelli er sum kunnugt: »Eingin okkara kann einsamallur nøkta allan oljutørvin. Kapping okkara millum er tí samanumtikið til bága fyrir okkum allar, og størsta vinning fáa vit sostatt bert, um vit halda okkum til sama minstapris. Tað ræður tí bert um at finna fram á tann pris, ið er hægsta mark fyrir at, sum fremst av øllum tey riku idnaðarlondini megna at gjalda fyrir at yvirleva á tí støði, tey eru á í dag».

EF, fría kappingin og tjóðarsjálvsøkni

Meðan socialisman og planbúskapurin í teimum eystur-europeisku londunum, sum nevnt, er farin á husagang og londini her ynskja skifti til marknaðarbúskap. Uppliva vit

samtundis í EF eitt vaksandi høgra-viðrák. Stóðugt versnandi tíðirnar her verða sagdar hava sína orsök í, at limalondini ikki eru nóg mikið marknaðartilvitin. Eggjanin at fremja ein enn meira miðvisan marknaðarbúskaparligan politikk hevur tó ienki at gera við at opna dyrnar fyrir einum enn meira frælsrum marknaði, men tvørturímóti at vaksa um verjuna mótegis hinum partinum av heiminum — fremst USA og Japan. Samtundis skal kappingarførið styrkja, vit skulu áframt berjast hvør móti øðrum um »innara« marknaðin, tó so, at ávisar treytir skulu fylgjast. Her krevja teir sterku eftirlati frá teimum veiku við hóttaum um serverju. »Fría kappingin« er sostatt í veruleikanum ikki annað enn rættindini hjá tí sterka. Tey smáu og fá-tæku londini (og virkini) mugu neyðturviliga boyggja seg fyrir teimum stóru og ríku, og pinku-

